RADAR

A minap — a tavaszi olvadás következtében — váratlanul feltört a talajvíz a nyíregyházi Csillag utcai óvodában. A mosdó és a mellékhelyiség csövein áramló víz, szinte percek alatt elöntötte a mosdót, az előszobát s utat keresett a gyerekek termeibe is.

Nyomban elhangzott a segélykérés, de mindhiába; a tűzoltók s a többi hivatalos hatóság nem tudott azonnal a helyszínre sietni, mert már máshol munkálkodtak. Szabó Margit vezető óvónő gondolt egy merészet, s nagyot: a Kossuth Gimnáziumhoz telefonált segítségért. Alig négy perc alatt a III/A osztály teljes létszámmal kivonult a helyszínre. A diákok munkához láttak, s megfeszített erővel megfékezték a további pusztítást. Majd rendbe tették az óvodát és szinte észrevétlenül távoztak.

Köszönjük — így kell ezt csinálni!

Becsületért jutalom

Két szombathelyi diák becsületből kitűnőre vizsgázott. Mindketten — Dobai László, a Zrínyi utcai általános iskola tanulója és Németh István gimnazista jutalmat is kaptak: 200—200 forintot.

Néhány héttel ezelőtt a két fiú papírhulladékot vitt a MÉH-telepre; az utcán láttak egy barna papírzacskót, felemelték azt is, hadd legyen több. Nagy meglepetésükre zizegő 100 meg 50 forintosokat találtak benne. Németh Pityu hazarohant barátjával és mutatta édesanyjának a „zsákmányt". Megszámolták a pénzt, az kereken 4000 forint volt. A pénz mellett egy számlát is találtak; így jutottak el a Füszer- és Édességkereskedelmi Vállalat központjába. A pénz visszakerült jogos tulajdonosához, s a vállalat alkalmazottai a becsületes fiúkat édességgel és 200—200 forintos jutalommal ajándékozták meg.

A HÉT KÖNYVEI

Második kiadásban adta ki az Európa a Mai orosz lírát. Jevtusenko, Vinokurov, Voznyeszenszkij és Rozsgyesztvenszkij verseit. Megjelent Anatole France regénye, az Angyalok lázadása és egy vietnami író, Nguyen Cong Hoan novelláskötete: A tiszteletre méltó megyefőnök papucsa.

Vér Andor verseit a Magvető adta ki: A Dunától a La Platáig. Ugyancsak itt jelent meg Rideg Sándor novelláskönyve, a Lelkek szakadékai között és Szinnyei Júlia ifjúsági regénye, a Felhőtlen ég. A Vidám Könyvek legújabbját Tömörkény István karcolataiból válogatták. A címe: Értetlenek az emberek.

Móricz Zsigmond Regényei és elbeszélései IV. kötetét bocsátotta ki a Magyar Helikon.

A Búvár Könyvek 34. köteteként Alföldi László Kövilág című munkáját adta ki a Móra Könyvkiadó. Ugyancsak itt jelent meg Szerelmes könyv címmel a magyar klasszikus írók válogatott elbeszéléseit magába foglaló gyűjtemény.

A Diákkönyvtárban a Mai magyar drámák I—II. kötete, az Olcsó Könyvtárban Palotai Boris karcolatai jelentek meg, Vidám vasárnap címmel. Az útleírások olvasói Heyerdahl: Aku-Aku című könyvét találják a könyvesboltok polcain.

Izgalmas pillanat a kosár alatt — mondaná egy szakszerű sporttudósítás. Ez esetben azonban csak annyit fűzünk a pillanat történetéhez, hogy a német kislány, látva a fotoriporter helyezkedését, megigazította a haját. Közben a magyar kosarat dobott. Igaz — kócosan.

Hangverseny a barlangban

Aggtelek 110 ezer fős évi turistaforgalmát bizonyára növeli majd az, amit e természeti szépségekben gazdag tájért tesznek. A MÁV a bódvavölgyi vasútvonalat oly ütemben korszerűsíti, hogy ez év májusában már felére csökken a Miskolc—Szín közötti utazási idő, s a Borsod-expresszen június 30-tól külön pullmankocsi közlekedik.

A hallanivaló is csábít. A Baradla-barlangban, misztikus környezetben csendülnek fel Liszt, Csajkovszkij, Mozart és Chopin művei. Az akusztika csodálatos.

A csehszlovák oldalon a hasonló szépségű „Domica" — a Baradla csehszlovákiai folytatása — a közös megállapodások szerint megnyílik a magyar turisták előtt.

Ideges volt — leánya született...

R. C. Snyder amerikai biológus szerint összefüggés mutatható ki az apa idegállapotának feszültsége és a megszületendő gyermek neme között.

Snyder a második világháborúban sugárhajtású repülőgép vezetője volt. Ebben az időszakban két lánya született. Később, amikor már nyugalmasabb foglalkozást gyakorolt, három fia született. Utóbb az az ötlete támadt, hogy körkérdést intéz volt bajtársaihoz: kiderült, hogy abban az időszakban, amikor mint pilóták működtek, a megszületett 29 gyermek közül 27 lány volt.

Snyder biológiai feltevését azzal magyarázza, hogy az apa állandó idegfeszültsége feltehetőleg megváltoztatja a hormonális reakciókat és kihatással van a spermatozoidákkal átörökített tényezőkre. Az amerikai biológus most állatkísérletekkel akarja igazolni hipotézisét.

Íme, a világűrhajósok jelvénye, amelyet a Szovjetunió Honvédelmi Minisztériuma rendszerésített — három osztályban: aszerint, hogy viselője egy, kettő, vagy három kozmikus repülést hajtott végre

VITA + VITA + VITA + VITA + VITA + VITA + VITA + VITA + VITA +

IRJUNK EGYÜTT *új erkölcsi kódexet*

Ha mindenki önző lenne...

Új vitalevelük, ami az anyagiassággal foglalkozik, valóban elgondolkoztató. Bármerre járunk, s találkozunk ismerőseinkkel, barátainkkal, egy pár szó után feltesszük a kérdést, hol dolgozol? Mennyit keresel? Jelenleg még azt a kort éljük, melyben még sokszor a „pénz beszél".

Ahhoz, hogy családunkat vagy önmagunkat fenntartsuk, mindenekelőtt pénz kell. Társadalmunk biztosítja minden embernek a munkát, és ezen keresztül azt, hogy pénzhez jusson, az emberekben felmerül az a probléma, hogy nem mindegy, miként keresi azt a pénzt és mennyit. Mert társadalmunk nemcsak a munkát, hanem a munkán keresztül az egyre javuló életszínvonalat is biztosítja.

És az életszínvonal emelkedéséhez természetes, hogy szükséges a többi számos feltétel mellett a pénz is.

D. Sándor levelében a brigád álláspontját helyesli, mert azon a munkahelyen, ahová kerültek volna, nem lehetett reményük arra, hogy a továbbiakban esetleg emelkedjék bérük. Ilyen dolgokkal napjában találkozunk, de most engedjék meg, hogy feltegyek egy kérdést: Ha ebben az országban minden brigád csak a saját érdekét nézné, akkor, hogy tudnánk terveinket valóra váltani, iparunkat, mezőgazdaságunkat fejleszteni?

Találkozunk az életben számtalan olyan idős szakmunkással, aki több évtizede egy helyen dolgozik, vagy dolgozott, és biztos, hogy lett volna olyan munkahely, ahol többet fizetnek munkájukért. Nem mentek el, nem hagyták ott helyüket, és nem azért, mert nem kellett a pénz, hanem mert szerették a munkájukat, megtanulták, hogy miként kell megbecsülni azt.

Valóban fellendült országszerte a társadalmi munka. Ez igen jelentős dolog, hiszen évente milliókat tudunk megtakarítani a népgazdaságnak. Természetesen, arra kell vigyáznunk, nehogy túlkapások áldozatai legyünk, mert azzal elronthatjuk munkánkat, és egyesek rovására megy.

Társadalmi munkánk akkor szép, és akkor van értéke, ha megértjük azt, hogy értékes tevékenységet végzünk, és munkánkkal örömet szerzünk az egész társadalmunknak.

Társadalmi munkát mindenki meggyőződésből végez, és természetesen nem kívánhatjuk, hogy valaki társadalmi munkát végezzen, és ezért ne tudja elvégezni a második műszakját.

Ha találkozunk olyanokkal, akik nagy elfoglaltságuk miatt távolmaradnak a társadalmi munkától, nyilván nem haragszunk rájuk, hanem inkább segítjük őket.

Községünkben már évek óta megalakult a KISZ-szervezet, de helyiségünk még a mai napig sincs. Részben a helyiséghiány miatt nem tud szervezetünk kibontakozni. Mi KISZ-tagok szívesen végeznénk társadalmi munkát annak érdekében, hogy segítsünk ezen. Nemcsak KISZ-tagok, hanem idősebbek is felajánlották azt, hogy társadalmi munkájukkal segítenek bennünket, mert nekik sem mindegy, hogy milyen szervezeti életet élnek fiaik, unokáik. (Tehát mi végeznénk társadalmi munkát időnkhöz és erőnkhöz mérten.)

Én azt tartom, legyünk talpraesettek is, de ne úgy, hogy a pénzért esetleg munkatársainkat, elvtársainkat is becsapjuk.

Garán András
Babarc

Nyaralás is, munka is

Kedves D. Sándor!

Anyagiasságról szóló levelét azzal a gondolattal olvastam, hogy Ön azt csak azért és csakis azért írta, hogy az ifjúság körében vitát provokáljon. E célját hiszem, hogy el is éri.

Azonban, ha Önnek nem a vitaindítás volt a célja, hanem ez saját meggyőződése, akkor ezt elég szomorú ténynek kell tekintenünk. Levelének csak arra a részére kívánok válaszolni, mely azokkal foglalkozik, akik — az Ön szavaival élve — nyaranként két hétre táborba mennek dolgozni. Ugyanis én is ezek közé tartoztam. Gondolom, tudja, hogy ezek a táborok nyaranként kéthetes váltással középiskolások, egyetemisták és főiskolások részére szoktak megindulni. Remélem, azt is tudja, hogy teljesen önkéntes alapon, saját elhatározásból töltik itt napjaikat a táborok lakói. Engedje meg, hogy leírjam saját tapasztalatomat s bátran mondhatom, társaim véleményét is.

Két hetet töltöttem a badacsonylábdihegyi Lékaj János önkéntes ifjúsági táborban. Reggel 6-tól délig 12-ig dolgoztunk. Kemény munkát végeztünk: ligalléroztunk köves, akácgyökeres, feltöretlen, meredek fekvésű talajon. Izzadtunk, de szívesen dolgoztunk. S képzelje el, eszünkbe se jutott, nogy ezért fizetést kérjünk. Miért? Hiszen nyaralás volt az eltöltött két hét, s önként jöttünk. A becsületesen végzett munka után, délután fürdéssel, sportolással, játékkal telt az idő, hetenként többször meglátogattak bennünket művészeti csoportok, több alkalommal filmvetítés volt, s nem is beszélve a brigádok saját szervezésű szórakozásairól.

De sorolhatnám még, mi minden kellemes emlék fűz ehhez a táborozáshoz. Ne tévedjen meg, kedves D. Sándor, nem először táboroztam akkor a Balatonnál. Azonban úgy éreztem sokkal jobban esik a nyaralás, ha az alatt az idő alatt is érzi az ember, hogy hasznos tagja társadalmunknak. Ez pótolja az „elvesztett ezrest".

Remélve, hogy kevés ember gondolkodik úgy, mint Ön, minden jót kívánok:

egy materialista

Itéljük el a nyerészkedést!

Munkahelyemen nem egy személy gondolkodik és él úgy, mint a levélíró D. Sándor. Jelenleg még ők is pénzhajhászok, a semmiért felelősséget nem vállalók.

Nem érzem magam „holdkorosnak" — mint ahogy az a tizenegy munkás és műszaki sem tart annak, akit mint kutató-technológus irányítok — mégis azt mondom, érdemes a kis kollektívám megbecsüléséért, mindanynyiunk jobb életéért még akkor is munkálkodnom, ha egyébként az ez évben már több, mint száz kutatásban eltöltött társadalmi munkaórát a vállalat vezetői — és nyilván a levélíró is — még erkölcsileg sem értékelik.

Helyes, ha elítéljük azt, „aki olyan ügyes, hogy a keze alatt minden pénzzé változik", akkor ha e tevékenysége folytán becsapja, megkárosítja embertársait, nyerészkedik rajtuk.

Helytelen viszont „ügyetlennek" nevezni a társadalomért munkálkodó egyszerű átlagembereket, akik nem akarnak és nem „tudnak" mindent pénzzé változtatni.

Javaslataim az erkölcsi kódexet illetően: *Legyen elítélendő, ha valaki üzleti megfontolásból és nem hivatásérzetből munkálkodik pályáján.*

Legyen elítélendő az öncélú anyagiasság. Ítélje el a nyerészkedést. Emelje igazi rangjára és megbecsülésre a társadalmi munkát.

Tegyen különbséget a céljutalommal végzett munka és az utólagosan jutalmazott jó munka értéke között.

Puskás Ferenc

Munka — becsületből

Új vitalevelét olvasva úgy döntöttem, hogy én is hozzászólok a vitához. Aki anyagias, az mindaddig az is marad, míg a fizikai és szellemi munkát pénzzel fizetik és a létfenntartáshoz szükséges anyagokat: élelmiszert, ruhát, kultúrcikket — a mozijegytől kezdve a saját autóig, — és ami a legfőbb, a lakást, pénzért kapják meg. Az anyagias ember még nem biztos, hogy fukar. A kommunizmusban, amely olyan anyagi helyzetet teremt az emberiség számára, amely kizárja a pénzt az életből, nem lesznek anyagias emberek, akkor nem lehet senkire ráfogni, hogy fukar, akkor majd annak a bizonyos és másik brigádnak is mindegy lesz, hogy hova helyezik és megszűnik a társadalmi munka. Szerintem a társadalmi munkát nem lehet az anyagiakkal együtt emlegetni. Társadalmi munkát — és aki igazi társadalmi munkát végez — nem azért csinálja, mert pénzt vár érte, az nyilvánvaló, hogy becsületből, a társadalom iránti kötelességből végzi. Tudjuk, hogy ennél többet ad nekünk a szocialista rendszer.

Azután az építőtáborok. Ezek önkéntesek és örömmel mennek oda a fiatalok. A hansági láp lecsapolása, a lágymányosi vásártelep, hogy csak néhányat említsek, az mindmind társadalmi munkában épül. Kérdezzen csak meg egy olyan fiatalt, aki már egyszer volt önkéntes építőtáborban, milyen lelkesedéssel beszélnek arról a két hétről, amit ott töltöttek és még csak eszükbe sem jut az a bizonyos elvesztett ezres.

Fazekas József

Nehéz ceruzák

1

Kilenc órakor kezdődik a tanítás. Mindig kilenckor, vasárnap reggel. Ezt ugyan nem lehetne hivatalos pontossággal mérni, sem zúgolódni, hogy vétség történik az iskolai rendtartásban.

Mert itt évtizedek óta vajmi kevés történt. Az erdőt kiirtották, az megnőtt, az utakat ősszel a hó lepte, majd tavasszal újból kitaposták. Mindig csak annyira, hogy egy ember férjen el rajta.

A tanítónő is ezen jön, keresztül az erdőn, térdig sáros csizmában. Beszól a kunyhókba, hogy „Kezdődhet az iskola, emberek..."

2

Talán kétszáz méter hosszú, ha lehet a völgy, két szelídhajlatú domb között. Fentről, a viaduktról nem is látszik, csak a hosszú lapály; egész nyáron nyíló virágaival, amint belevesz az erdők vélt örökzöldjébe. Ó, de csodálatos... A dombok redőjében tizenkét gunyhó, tizenkét fekély a testen. Fából és sárból összetákolták, a tetőkön szalma, kémény csak néhányon van. Rövid az élettartamuk, de ha megrogygyannak, újakat lehet tapasztani helyettük. Cserép még egyre sem jutott, de négyben rádió szól. A gyerekek mezítláb vannak, néhány asszony nylon blúzban. A gyerekek nem fáznak, tapossák az olvadó hólét, az asszonyok kihozzák a kabátot és felveszik a rózsás nylonra. A vasárnap tavaszt ígért reggel, de később beborult az ég. Itt különben ígérni sem szoktak: se házhelyet az úton túl, a faluban, orvost se, papot se. Semmit. Minek a cigánynak ilyesmi?

Az ősz már sejtette a kemény telet, amikor tizennégy fiatalember, a közeli Apátvarasd KISZ-esei lejöttek a Mészkemence-völgybe, majd megint kétszer jöttek s építettek egy tizenharmadik gunyhót a meglevők végébe. Ez nagyobb amazoknál, vagy inkább fölöttük áll. Az iskola. Magyarország egyetlen illegális iskolája, ami semmiféle oktatási és építészeti rendszerbe nem fogható.

3

A tanítónő kiosztja a ceruzákat. Minden ceruza piros.

— Vegyük elő a könyvünket — mondja.

A „teremben" olyan csend van, hogy hallani lehet a patak csörgedezését. Egyetlen hosszú asztal van idebenn, mellette kétoldalt lócák. A falakat vesszőből fonták, majd utána sárral tapasztották. Három ablaknak hagytak helyet. Egyik-egyik akkora, mint egy nagyobb zsebkendő. Kettő keletre néz, egy északra. Mindegyiken az erdő tekint be. Amikor az öreg olvas, kinyitják az ajtót.

„Ház. É-pül-nek az új la-kó-há-zak. Vi-lá-gos, na-pos ott-ho-nok..."

Van egy kálya is idebent, amit, ha jól megpakolnak fával, képes felolvasztani a „padlót", a lefagyott földet, melyet cserfalevéllel hintetett be a tanítónő, hogy ne cuppogjon a lábbeli. Igy inkább zizeg az avar.

Az egyik oldalon a férfiak ülnek, a másikon a nők. Négy felnőtt férfi, két asszony és két lány. De ezt nem is jegyzi fel a tanítónő, egyrészt, mert nincs napló, másrészt mert reggel, amikor beszólt az ajtókon, látta, hogy kiknek tanithatja meg ma a nagy sz-et. Akik hiányoznak, azokhoz eljön majd kedden délután. Akkor ugyan nem lenne óra, de áprilisban szeretne vizsgát tartani. Mert később innen, már nemcsak a kitaposott ösvények vezetnek...

Kiosztódnak a füzetek is. Némelyik magánál tartja a zsebben s a vendégek előtt szemérmesen húzza elő.

— Szövetkezet — mondja a tanítónő. — Mit tudnak arról, hogy szövetkezet?

Mondatok kerekednek, és bizonytalan próbálgatással rátalál a nyelv az sz-hangra. Leírják. A legöregebb, ötvenhét éves, szociális segélyt kap. Egy férfi a komlói vízműveknél, egy a szekszárdi hídépítőknél dolgozik. Megint másik az építőiparba megy majd vissza, ha lejár a fagyszabadság.

Irják, vésik a nagy sz-et, az asszonyok kezét a tanítónő vezeti, mint régen falusi gyerekét az anyja.

Most nagyon iskolás itt minden. A kiszolgált kályha, a töröttaljú tábla, a két nagy falilap a kis- és nagybetűk csapatával, a szemléltetőeszközök, két kép: „Nyár", „Tél". És az emberek akik csúnyán vésik az ingyenosztott füzetekbe a betűt, mellyel kezdődnek a felsorolt szavak: Szövetkezet... Szocializmus...

4

A telepről együtt megyek a tanítónővel. Vasárnap van, a domb mögött elharangozták már a delet is. Még hat kilométert kell mennie. Családos asszony, a férje is pedagógus. Minden alkalommal hat kilométert gyalogol a falujából.

De miért?

— Ezekkel az emberekkel senki nem törődött. Házhelyet azért nem kaphattak, mert ahol kijelölték, ott nem fogadta be őket a falu. Egyes helyeken becsapták őket, mert sem írni, sem olvasni nem tudtak. De a gyerekeik, már mások. Tíz jár hozzám és amikor először jöttek, fellázadt ellenem a falu... Ma már nincs semmi baj, nyugodtan, szépen tanulnak.

A Mészkemence völgyből még senki nem költözött el, születtek és haltak, de Embert még nemigen termett a gunyhósor.

A tanítónő — Nagymiklósi Ferencnének hívják — elköszön, s megy tovább, sáros csizmákban, az autóúton.

Király Ernő

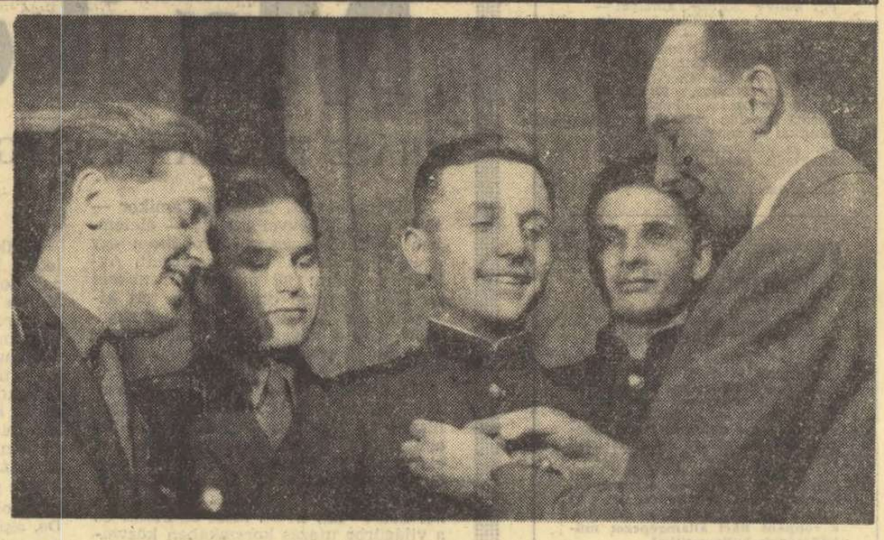

Kis nyelvtudással — nagy szívvel

Huszonnégy szovjet katonát tüntetett ki a KISZ Központi Bizottsága

Valahogy mind olyan egyformák. Egyenruhás alakjuk karóegyenesen sötétlik a Központi Tisztiház foteljeiben. Mozdulatlanul ülnek. Nehéz őket elképzelni, amint a harckocsi túlfűtött, zajos, olajszagú fülkéjében Erzsikével száguldanak a kórházba, utat, életet, vagyont mentenek a hirtelen hősivatagban...

Hogyan is történt, Vászja?

Ez csak természetes

— Hajmáskér mellett egy majorban aludtunk. Mélyen a fáradtságtól, utunkat folytatni nem tudtuk a kimerültségtől. Éjjel három lehetett, keltettek. Csak az izgatottságot érettük, a szavakat nem. Menni kell, a birkák veszedelemben vannak. Hóekés kocsinkra ugrottunk, vagy két kilométert haladtunk a hózivatarban. Ott a széllel viaskodott a birkanyáj és a pásztor, már mélyen hóba temetve. Utat vágtunk nekik a faluig, beértek szerencsésen — mosolyog végre most először *Vaszilij Mamejevszkij.*

— Szép cselekedet volt.

— Akkor is, most is csak azt mondhatjuk, hát hogyan lehetett volna másképpen? Ez csak természetes.

Aknák a tanácsházán

Az aknákat reggel hozta be három férfi a rácalmási tanácsházára. A tanácsiak rémülten nézték a rozsdás tányérokat és hirtelen nem is tudták, mit tegyenek. Aztán valaki a közelben állomásozó szovjet alakulatokhoz telefonált. Mentőautó-fékezéssel huppant a szovjet terepjáró. *Bilitcsenkóék* azonnal a házba siettek. Ölükben vitték ki a veszedelmes aknákat, a harkovi fiatalember homokládába süllyesztette őket. Verejtékezett. A falu néma volt és nemsokára kihalt lett. Indult a gépkocsi, csigalassúsággal hajtottak ki a faluból. Néhány idegesítő óra... és felrobbantották a német aknákat messze a falutól.

A tűzoltó Roldugin

Ahol az aknákat találták, a Duna holtágánál, kisgyerekek szoktak játszani...

Tűz az éjszakában

Hogyan is történt, *Valentyin?*

— Híradósok voltunk mi nyolcan, szolgálat után gépkocsin igyekeztünk Esztergom irányába. Néhányan már aludtak is... A kocsi fékezésére riadtunk. Egy ház égett az országút mellett, kiáltozások, rémült szaladgálás. Vizet kerestünk, a kerekes kút is befagyva. Szóltam hát a fiúknak: gyerünk, a házba! Fölöttünk égett a tető, tűzszikrák pattogtak körülöttünk... A lakás szép volt. Televízió, drága bútorok, szőnyegek. Akkurátosan raktunk mindent a hóra.

Aztán vittek a ház mögé bennünket. Mondtak valamit a magyarok, semmit sem értettünk. Istaló, istaló... Az állatok riadtan toporzékoltak bent. Felénk rúgtak, nehéz volt kivinni őket. Mire készlettünk, megérkeztek a tűzoltók. Még nekik is segítettünk. Majdhogynem onnan mentünk szolgálatba. Így történt... — és koccintottunk *Valentyin Rolduginnal*, a század Komszomol titkárával.

K. F.